

Johann Hieronymus Chemnitz
om
besynderlige Egenstaber
ved
mange Conchylier.

At mange Stene have ganske besynderlige Egenstaber ved sig, det vide alle de, som kun have nogen Kundskab om Steenriget.

1) At for Exempel Asbesten bestaaer af en Bæv af saadanne Traade, hvoraf der kan forfærdiges usforbrændeligt Papir og Lærred, og tillaves saadan en Bøge til Lys og Lamper, som man ikke behøver at pudse, efterdi den ikke forbrændes;

2) At den bononiske Steen (Lapis Bononiensis) trækker Lysstraalerne til sig ligesom en Svamp, antænder sig derved, og lyser da i Mørket ligesom en Glød;

3) At Crystallen er giennemsigtig ligesom det reneste Vand, anskyder sexkantet, og har Saltene at takke for dette, saavel som nogle andre Edelstene, efter Linnei Udsagn; (*Salium elementa constitutiva in crystallorum genesi determinant figuram*);

4) At den islandske Crystal eller Dobbeltspaten (*Spatum duplicans Linnei*) fordobler alle Gjenstande, eller forestiller dem dobbelte;

5) At

5) At færøisff og islandff Calcedon-Kiesel, naar et Par Stykker rives paa hinanden, giver en stærk Ildglands fra sig, hvorved man kan kiende det Omstaaende, og da tillige foraarsager en stærk Svovellugt;

6) At Feldspaten, som fører Navn af Labradorstenen, med sin fortræffelige Spilleglands ligner Farvespillet paa en Colibrits Binger;

7) At Lapis mutabilis — som paa det letteste kan blive tilberedet af den porøse leetragtige Skorpe paa mange færøisffe Calcedonstene, er i og for sig selv uigiennefsigtig, men bliver giennemfsigtig i Vand — og at enhver Hvid Quarzkiesel, naar den bliver giort vaad, og derved i dens Pori bliver opfyldt med Vanddele, faaer en bedre behageligere Anseelse og en stærkere Giennemfsigtighed;

8) At Fedt- eller Spelstenen lader sig skrabe, skære, udhule, dreie, og paa det letteste med de behørige Redfaber tilberede til Kalkelovnsplader, Potter, og alle Slags andre Kar; (ligesom Grønlanderne pleie deraf at giøre alle deres Lamper, Kiedler og andet Huusgeraad;) at den er meget brugbar til at tage Pletter af Klæder og Teier; synes at være fedtig, naar man tager fat paa den, men, naar man ret giennemgløder den i en stærk Ild, taber ganske sin Fedtighed, og lader sig ikke mere skære, giver Gnister af sig med Staal, og bliver da ligesaa haard, som den forhen har været blød;

9) At man maae holde Nyrestenen, lapidem nephriticum, for en af det ædelste og fornemste Slags Tals- og Fedtsteen, og samme synes ligeledes stedse at være oliet og fedtig, naar man fejer paa den;

10) At Puddingstenen — som man finder i Mængde iblant Broestene i London — bestaaer af smaa Kiesel, som ligge i en jaspisartet Masse, og seer ud ligesom et Stykke Pudding med Rosiner;

11) At Turmalinen, Afskrækkeren, lapis electricus Linnei, naar den bliver giort varm, trækker Aske til sig; at Magnetstenen er en god righaltig Jernerk, og kan, fornemmelig da, naar den er armeret og blevet omhyggelig indfattet paa begge Polerne, trække en temmelig Vægt af Jern til sig, og at en med den bestroegen Naal vender sig hen til Norden, og leverer det for Sæfarten saa uundværlige Compass;

12) At Bernstenen har forhen været flydende, og, naar den bliver gnedet, trækker lette Sager til sig;

13) At Ornestenen, Aetites, knarcker; at næsten enhver Spatart brækker i Rhomboider; at den phosphorescerende Spat, naar den bliver gjort lidet varm paa Gløder, lysker klart i Mørket, og er uundværlig i Smeltovnene, for at bringe Metallet til Flydning;

14) At de fleste Slags Edelstene have noget elektrisk ved sig — at Rubinen, Sapphiren og den ægte Demant imodstaaer enhver Jil, og at især den sidste lysker i Mørket, og har den største Haardhed, samt forholdsmaessig den stærste Tyngde;

15) At Løderstenen saavelsom og Pimpstenen svømmer paa Vandet, og at den sidste bliver udkastet ved ildsprudende Bierge, og har en vulkansk Oprindelse;

16) At Stinkestenen, Lapis Suillus, stinker særdeles meget, og Bisolstenen derimod giver en lifsig Lugt fra sig ligesom Violer, og Bernstenen ligeledes er meget vellugtende, saasnart den bliver varm;

17) At Probeerstenen, Lapis lydius, bliver tilberedt snart af sort Schiefersteen, snart af blød sort Marmor, og er meget tienlig til at prøve Guldets og Sølvets Ægthed og Keenhed;

18) At den bløde Kridtsteen, saavelsom og den bløde porøse Kalk- og Marmorsteen trækker Luftens Fugtighed til sig, hvorover den næsten altid er vaad, fugtig og kold, og er mere skadelig end nyttig i Bygninger;

19) At Flinten eller Fyrstenen, Silex cretaceus Linnei, kommer af Kride ved Hielp af Vandet, og i Jlden bliver Glasur eller vitrescerer, da Kridet i og for sig selv i stærk Jld (in igne docimastico) bliver bestandigt og uforstyrret, og efter Linnees Vidnesbyrd, i den 2den Udgave af hans Natursysteme pag. 13, bestaaer af en terra farinacea indurata apyra.

20) At Marmor lader sig opløse til Kalk, men Alabaster til Gips, og den første opbruser med sure Spirituser, saasom Skedevand og deslige, men den anden ikke;

21) At den orientalske Bezoarsteen bliver fundet i Geder, Gazeller og Aber, og er særdeles berømt for sine gode Virkninger i Medicinen; og at der ofte

ofte ligeledes bliver fundet forunderlige Stene i Sælhundene, som maaskee skulde kunne gjøre selvsamme Tjeneste i Vægkunsten;

22) At den egyptiske Steen, *Hermachates Linnei*, bliver omgivet med en gul ocheragtig Skorpe, og indvendig har gemeenlig mange skraalige paa en forunderlig Maade giennemflettede, mange gange med Dendriter zirede Aarer og Striber;

23) At man i Ostindien betiener sig af Slangestene, (der skulde faaes af den Slange, som hedder *Cobra del Capella*,) for at lægge dem paa saadanne Personers Saar, som ere blevne bidte af forgiftige Dyr, saasom Slanges og deslige;

24) At Lasurstenen, *Lapis Lazuli*, har en himmelblaae Farve, er derhos noget kobberhaltig, indeholder gemeenlig Svovlfiesglimmer og Aarer i sig, og den dyre Ultramarin Farve bliver tilberedet deraf;

25) At Chrysoprasen har den friskeste grønne Farve, som formodentlig kommer af metalliske Kobberdele, og at denne Steenart maaskee er Smaragdens Moder;

Alt dette er for den største Deel saa bekendt, at jeg skulde handle meget daarligt, om jeg vilde forelægge disse Efterretninger som ubekjendte og nye for et saa hoit æret Selskab. Jeg gjorde for en Deel Aar siden engang Begyndelse paa, at skienke saadanne Stene en større Opmærksomhed, og fornemmelig at samle dem, ved hvilke der findes noget Forunderligt og Særdeles, eller noget sligt lader sig anmærke. I en kort Tid bragde jeg ikke alene hine sammen, som jeg ovenfor har anført, men endnu langt flere. Men siden jeg er bleven indflettet i og forviklet med det conchyliologiske Studium og med alle Slags Skribenterarbeide ved samme, saa har jeg ikke videre kunnet tænke paa hiin Steensamlings Fortsættelse, heller ikke har villet tænke derpaa. Imidlertid har jeg ved mine conchyliologiske Forretninger og Sysselsættelser havt mangfoldig Leilighed til, nærmere at lære at kiende de besynderlige Egenskaber ved mange Conchylier. Og da ønskede jeg det inderligen, at mange Samlere vilde henvende et særdeles Niemærke paa det Besynderlige, Egne, Karakteristiske, som befindes ved en eller anden Snælle og Mussel i deres deels udvortes, deels indvortes Bygningsmaade, Kunstarbeide og Skienhed, eller ved deres Beboere og sammes Levemaade, da Menneskene dog have en saa naturlig Kiærlighed

til det Forunderlige og Besynderlige, og at de paa det Bedste maatte gjøre sig selv og andre bekiendte dermed. Derved vilde siden endog den meest vantroe Tvivler for det første kunne blive overbevist om, at Conchyliologien er visselig intet magert, tørt, ufrugtbart Studium, hvorved man sysselsætter sig kun saa at sige med Børnespil og Smaating; men det er et høist behageligt, forlystende, frugtbringende Studium, som giver den forskende og estertænkende Mand en rig Næring og høist fornøielig Underholdning. Jeg vil nu kun som til en Prøve udmærke een og anden Art af hver Conchyliæ-Slæggt efter det Linneiske Systems Orden, og benævne noget Mærkværdigt om den. Maa skee andre turde derved blive foranledigede til at estertænke Sagen videre, og videre at udføre dette Capitel om de besynderlige Egenheder ved mange Conchylier.

I. Papis-Nautilussen, Argonauta Argo Linnei, seiler afsted i den største Gesvindighed paa Havets Overflade med sit papirtynde skiere Fartøi. Den bliver derfor af Skipperne kaldet Videvindtseileren. Den pleier at udspende en tynd Hund ligesom et Seil. Naar den af Vinden bliver lagt for meget paa Siden og næsten omkastet, saa forstaaer den den Kunst, at tage Nis i Seilene — som Skipperne pleie at sige — at spende Seilene stærkere an, og da at gaae frem i en mere lige Stilling. Bore fra Ostindien tilbagekommende Skipperne tale ofte med Forundring derom, hvor mange gange hele Flotiller af disse Videvindtseilere lode sig see nær ved deres Skibe, og ligesom forsøgte at seile om Kap med de store Skibe.

II. Nautilus crassus, der seiler ligesaaledes, har formedelst sin Skal den beste Arostat, eller den skønneste Montgolfiere. Den besidder den største Færdighed, efter Behag at gjøre sig tung og let, at hæve sig i Veiret og lade sig synke ned i Vandet. Snart nedlader den sig efterhaanden, og svævende kommer med sit Skalle-Baaningshuus, hvorudi ere mange Kammere, indtil det dybeste Dyb, efterat den i Forveien har indladt Luften i forbeholdte Giemmer og Kammere: snart hæver den sig med samme, naar den har pumpet Luften ud igien og gjort sig let, indtil ovenpaa Havets Overflade. En Blanchard og Montgolfier selv skulde endnu kunne lære særdeles meget af vor Nautilo og af dens Baaningshuses Bygningsmaade, og gjøre deres Arostaten meget sikkere, stærkere og mindre farlige, ved flere Mellemkammeres Anlæggelse.

III. Ved Keglesnækkerne, *Conis Linnei*, er den første yderste Skal meget haard, stærk og tyk, men de indre Kammere og Dreininger, eller *circumvolutiones*, *gyrationes* seu *anfractus* ere desto tyndere. De ligne det fineste Marienglas, eller det hvideste, tyndeste, giennemsigtigste Horn. Man finder i denne Art de største Skønheder, eller som *Plinius* taler *magnam naturæ ludentis varietatem*. Men dens Beboer er forgiftig og derfor uspiselig. Oberadmiralen omgives af saadanne Lværbaand, som forestille den allerfineste Bøvning, hvilken ikke den dueligste Malers Pensel, eller den beste og kunstigste Tegners nok saa spidse Pen kan estertegne saa fint og ziirligt. Ligefom sligt ikke engang lader sig tilstrækkelig beskrive med Ord, det maae sees og betragtes med et vel bevæbnet Øie.

IV. Store Porselinsnækker kunne i visse Maader bruges i Stedet for Perse- og Strygejern. Lintsiet lader sig meget godt stryge dermed; man betiener sig ogsaa af dem i Ostindien til at glatte Papir, Cattun, Charter og deslige. Saa stor en Forskiel som der findes imellem Skallerne paa de forskjellige Arter af denne Slægt, saa lige og eensdanne see dog Beboerne ud i disse forskjellige Skalle-Baaningshuse. Dette bevidner *Adanson* i hans *Histoire naturelle du Senegal*, naar han sammesteds pag. 71 skriver: *L'animal qui habite cette coquille est le même dans toutes les varietés qui me sont tombées sous les mains*. Nogle ville overtale os, at Chineseerne havde forfærdiget det første Porselin af Porselinsnækker, men som slet ikke er sandsynligt. Thi Porselinsnækkens Bestanddele ere kalkagtige, men derimod maae de Bestanddele, hvoraf der skal forfærdiges godt Porselin, være quarkeagtige og vitrescerende.

V. *Bulla fontinalis Linnei* er dreiet til den venstre Side, eller har forkeerte Dreininger, *gyrationes perverfas* seu *sinistrorfas*, og seer ud som en forgyldt Draabe, naar man træffer den med dens Beboer paa Vandplanter. *Bulla achatina* boer paa Kysten Guinea i Negernes Riismarker, og lægger saadanne Eg, som ligne Fugle- og Due-Eg, hvoraf Ungerne siden krybe ud. *Bulla soluta*, den affkaarne Blæresnækle, *la nouvelle oublie gall*. hvoraf de største og beste Exemplarer blive fundne i Ceylon, men ganske smaa findes ogsaa i Norge, har dette Besynderlige og Usædvanlige ved sig, at dens første Dreining bliver altid foresundet ligefom affondret og affkaaret ved et dybt Ind-

snit fra den nærmeste Dreining der optil. (See det systematiffe Conchyliæ Cabinet Tom. 10 Fig. 1359 — 1361.)

VI. *Voluta Cymbium* besidder en stærk Reproduktionskraft. Da denne Art fornemmelig har hjemme paa den vestlige amerikanske Kyst hvor Havets Brænding er overmaade stærk, saa oplever den meget ofte den Ulykke, som skulde være dødelig for mange andre, at miste det vorteagtige stumpe Hoved paa dens Skal; men den veed, inden en kort Tid at raade Bod derpaa igjen, og at ansætte et nyt.

Spindelsåulen af *Voluta Olla* danner en naturlig Skee. Derfor pleie Chineserne at giere mange Spisesskeer af denne Arts Spindelsåuler.

Den stumpe Spidse af en vis *Voluta*, som er overmaade rar, aflang, spindelformig, og kommer fra de chinesiske Have, ligner altid en liden Ert. Denne Art bliver derfor af de Franske kaldet *Queue de Pois*, Ertehalen. (Dens Ufbildning staaer i *Syst. Conchyl. Cab. Tom. 3. Fig. 941 — 942*).

VII. Den *Buccinum*, som hos Linne kaldes *Lapillus*, bærer en Saft i sin Utero, der farver ligesom Purpur, og er ligesaa uudslettelig. I Norge betiener man sig af denne Saft, for dermed at sætte Mærke paa Strømper og Pintoi, som vor lærde Medlem, den værdige Hr. Professor Strøm, udsørlig beskriver det altsammen i en Afhandling, der findes i vort Selskabs Skrifter.

Den *Buccinum*, som de Franske kalde *la Licorne*, Engellænderne *The Unicorn*, de Tydske *das Einhorn*, de Danske *Eenhjørningen*, og som ogsaa bliver kaldet *Monodon* samt *Monoceros*, bærer nedentil paa den indvendige Side af dens yderste Læbe en temmelig lang spids Tand, hvis egentlige Diemed — hvortil den maae tiene Beboeren — endnu hidindtil ikke er blevet giettet og opdaget af nogen.

VIII. *Strombus fusus dentatus* har indvendig i de øverste Stokværker violetfarvede Vægge. — *Strombus heptadactylus* har indvendig en cafferbrun farvet Spindel. — *Strombus Auris Dianæ* har indvendig hvidrøde farvede Vægge. — Hos *Strombo laciniato* (*Syst. Conchyl. Cab. Tom. 10 Fig. 1506. 1507*) seer man en paa det smukkeste rødlig farvet Mundding. Alle disse og mange andre Arter tiene til et talende Beviis, at det Indvendige af mange Skallehuse har ofte et større, friskere og mere levende Farvesmykke, end sammes udvendige Overflade.

Om den Strombus, gibberulus Linnei, og om den rare Strombus, som kaldes paa tydsff Zaun-Rübe, eller Gichtrübe, Gall. Racine de Brione, og hedder Radix Bryoniae, tænker jeg at forelægge Selskabet alle Grader af dens Alder og Vert, og siensynligen at vise det ved tydelige Exemplarer, hvor høist forskiellig dens Boligs Bygning er, 1) i den første Barndom, 2) i Ungdommen, 3) i den fuldvorne Alder, 4) i den mandige Alder, 5) i den høiere Alder, 6) i den høieste Alder. Jeg troer, at mange Ringesnækkers besynderlige efterhaanden tiltagende Vert kan ret beskuelig blive kiendt heraf.

IX. Ved Leilighed af de Cookiske Seereiser er i Sydhavet en spindelformig Snælle, omgivet med blaalige Somme eller Border, og med Tvær-Ribbeen, bleven opdaget, hvilken, naar man lægger den i Vand, kaster fra dens Munding og sømagtige Tvær-Ribbeen Regnbuens Farver ligesom et Prisma fra sig, og derfor bliver kaldet Murex prisma. Naar denne Snælle bliver taget op af Vandet igien og tørret, saa forsvinder det hele Farvespil. Da dette Gienstæn synes ikke saa meget at komme af Skallen selv, som af Epidermen eller den yderste Hud, saa maae denne sidste omhyggelig bevares, og ikke blive afspudset eller bortbeist. Hos os er denne sieldne og kostbare Conchyliie ingensteds at træffe, uden alene i Herr Kunstforvalter Spenglers store Samling.

Murex Babylonius har altid paa sin udvendige Læbe et dybt Indsnit, (labrum fissum), hvis Diemed, Hensigt og Bestemmelse ikke let er at indsee.

Murex Morio bliver for den Aarsags Skyld omgivet af en tyk, mosseagtig, laadhaarig Epiderm, paa det at de edende Seorme, som ere bange for alt laadent og haaret, ikke skulle angribe dens Skal.

X. Den perspektiviske Snælle Trochus perspectivus Linnei fremstiller det bedste Perspektiv og Skuespil for alle dem, som med et vel bevæbnet Øie betragte dens Navle.

Steen- og Conchyliie: Drageren, Trochus lithophorus & conchyliophorus, (gall. la Fripiere, Trochus onustus Solandri), har den besynderlige Egenhed ved sig, at andre Legemer klæbe fast og blive hængende ved dens Skal, ligesom ved et blodt Vox eller Beeglage. De Steene eller Snækker, som sidde fast ved dens Skal, ere ofte saa nøie forbundne med den,

som om de vare indtrykte i Skallen selv, og vare derefter sammesteds blevne fastlimede eller fastfittede.

Pharao-Turbanen, *Trochus Pharaonius* Linnei, ved hvilken der findes lutter røde, hvide og sorte Perlerader og Snorer, som i den smukkeste Orden afvekle med hinanden, er et sandt Naturens Mesterstykke.

XI. Den ægte Bindelstrappe, *Turbo Scalaris* Linnei, har dette Besynderlige ved sig, at dens Stokværker og Dreininger ikke slutte nøie op til hinanden, men staae saaledes fra hverandre, at man der imellem kan see igiennem.

Ved den nicobariske Guldmund (see Syst. Conchyl. Tab. Tom. 5. Fig. 1822 — 1825) viser sig i Munden, og paa de indvendige Vægge en saa stærk Forgyldning, som om den var tilberedt af det fineste og ægteste Guld, og dermed var bleven anlagt. Hvilken Epise maae dog vel Beboeren af den nicobariske Guldmund nyde, som kan gjøre den beqvem og skicket til, saa mesterlig at forgylde de indvendige Vægge i sin Skallebolig, og herudi at have et stort Fortrin for den saa kaldte Guldmund, som hos Linne kaldes *Turbo Chrysofostomus*.

Strand-Maanesnækkerne, *Turbines littoreos*, holder man i Norge for Weir-Propheter. Naar de krybe høiere op paa Klipperne i Havet, ved hvilke de pleie i den største Mængde at hænge sig fast, og ved Opkrybningen ligesom at tage Flugten; saa holder man det for et sikkert Tegns, at der snart vil komme en stærk Storm og Uveir. Men naar disse Snækker gaae tilbage fra Heiden ned i Dybet, saa holder man det for et vist Tegns, at der i de næste Dage er ingen Storm og Uveir at befrygte, men at det roligste Weirligt er derimod at forvente.

XII. Alle Neriter have en halvbrund Mundaabning, og tilslutte samme med et Dæffel eller Laag, der ligner en Dørfløi, eller ogsaa en Klappe. De blive derfor kaldte *Valvatae-Nerita glaucina* Linnei, som ellers fører Navn af Testicul eller Nyre, har indvendig en stærkere og bedre Farveglands end paa dens Overflade.

Nerita corona Linnei — (Tornekronen), har saa lange Pigge, at de ere længer end dens hele Skal.

XIII. *Helix Janthina* Linnæi pleier af dens Munding at uddrive en Deel af dens Substants, som siden ligner et Knippe af Blærer, der hænge ved hinanden. Ved Hielp af dette Knippe, der rager frem af en Fingers Længde opad, veed den at opholde sig over Vandet, og at seile omkring paa Havets Overflade som en siden Nautilus. I Mørket seer den ud i denne Tilstand som et lidet Evchys.

Helix decollata Linnei sees altid ligesom halsbugget. Hvoraf denne besynderlige Omstændighed kan komme, har man hidindtil endnu ikke tilstrækkelig udforsket. Linne troer, det er en Egenfabe, som er den medfødt og medgivet af Naturen. Den maae lege naturali sees ligesom halsbugget, og med et ligesom afrevet Hoved. Professor Murray, denne Linnees tro Discipel, paaftaaer i hans *Fundamentis Testaceologiae* — *Spira in Helice decollata non casu sed natura decidit.*

XIV. De store Søe- eller Havøren (*Halitides*) fra nye Seeland prange med de smukkeste Regnbuens og beste Vaafuglehalens Farver.

XV. Muskel-Patellen, som af nogle bliver kaldet Concho-Lepas, ligner ganske og aldeles Halyparten, eller en enkelt Skal af en toskallig Muskel.

Spalten eller Kløften, *Patella fissura* Linnei, har altid saadant et forunderligt Indsnit ved dens Rand, som om den der var spaltet eller kløvet, eller som om der var blevet gjort et Indsnit i den med den fineste Fiil.

Spids-Patellen, *Patella Noachina* Linnei, har saadant et Indsnit tæt ved Virvelen. Derfor skriver Linne: *Vertex in Patella Noachina antica fissura notatus.* Det egentlige Siemed eller Hensigten, hvorfor saadant et Indsnit er blevet givet og meddeelt disse Pateller, vil ikke lettelig nogen kunne giette.

XVI. Beboeren i *Mya truncata* har en lang ledeagtig Snabel, (*Proboscidem*), med hvilken den, om endog dens Skal ligger alendybt skjult i det vaade Havsand, kan dog stedse vedligeholde Communicationen for sig med Havvandet, og giennemføre Sandet indtil Strandens Overflade.

Mya margaritifera indeholder ofte de fortræffeligste Perler.

XVII. *Solen filiqua* er en Vandsprøiter, som kan sprøite det indsuede Vand meget langt bort fra sig. Denne Snakkens Kød er sneehvidt, meget spise-

spiseligt og velsmagende. I Mørke mærker man hos denne Art noget Phosphorescerende.

XVIII. *Tellina lingua felis* Linnei er saa hoas og skarp som en Rattetunge. Den har, som Linne skriver, testam *squamulis lunatis quincuncialibus scabram*.

XIX. Beboeren i Hiertemusklerne ligner i sin Figur og Dannelselse en Fod. Ligesom ved den Fisk, der fører Navn af det svømmende Hoved (vid. Blochs *Naturgeschichte ausländiger Fische* Tab. 128) alle Hoveddele, for Exempel, Hiert, Lunge, Lever, Mave, Tarne ic., findes samlede tilsammen i Hovedet, saaledes ere og hos Beboeren i Hiertemusklerne alle til Musfællivet nødvendige Dele tillige samlede sammen i Fodens Figur.

Cardium Æolicum bliver paa Forsiden betegnet med lodrette Striber, og paa Bagsiden med Tværstriber. Den heder for den Ursags Skyld hos Hollænderne *Ost*. og *Westmuskelen*, og hos Franskmændene *Coeur Janus*, ou *Coeur en deux faces*.

XX. Næsten alle Kurvemuskeler (*Maçtræ*) have et dybt Indsnit neden under deres Virvelsnabler (*sub natibus seu umbonibus*). Men det Indsnit, som findes ved den Kurvemuskel, der af Linne til Hr. Kunstforvalter Spenglers Ære er bleven kaldet *Maçtra Spengleri*, (fordi han først har faaet og lært at kiende den ved Herr Spengler), er fortrinlig stort og mærkverdigt.

XXI. Beboeren i *Donax* eller Trekantmuskelerne ligner atter en Fod, ligesom Beboeren i Hiertemuskelerne. Den pleier ved Hielp af denne Fod at giøre stærke Spring. Dette bevidner Udanson i hans *Histoire du Senegal*, naar han pag. 237 skriver: *Ce pied a la forme d'un foc de charrue ou d'une lame de couteau recourbée — L'animal faute quelquefois par son moyen.*

XXII. *Handelsmuskelen*, *Venus mercenaria*, bliver paa dens indvendige Bøge, og ved dens indfarvede Limbo saaledes smykket med en violet-blaae glindsende Indsatning og ligesaadanne Pletter, ret som den var emaillet dermed, og som den blaae Farve var indsmeltet eller indbrændt ved Jlden.

XXIII. Underkalfen af *Spondylo Gaederopo* voxer saaledes tilsammen med Stenene og Klipperne, paa hvilke den sætter sig fast, at den ikke uden

uden med Magt og stor Anspændelse kan blive løsbrækket derfra. Da dens i Ledemodet vel befæstede Overskal, naar man lader den falde ned paa Overskallen, giver ved Nedfaldet og Tilslutningen en lydelig Klang fra sig: saa er det heist rimeligt, at Plinius har havt Hensyn paa denne Art, naar han taler de Conchis ad plausum apertis (vid. Plin. Hist. nat. Lib. 9 Cap. 33) — Nam testæ Spondylorum ad plausum edendum quasi natæ & factæ videntur. De blive derfor ogsaa kaldte Klapmuskeler, og af Hollænderne Bazarus-Klappere.

XXIV. Chama Gigas voxer ofte til en saa forstrækkelig Størrelse, at dens Skal veier fem og flere Centner. Rumph forsikrer, at han engang har havt en enkelt Skal af denne Art, der var saa tung, at sex Mand neppe kunde løfte den op og bære den asted.

XXV. Arca cucullata, Munkelappen, Arca labiata Solandri (gall. Coqueluchon de Moine) har altid indvendig en Skillerumsvæg, hvis Diemed og Bestemmelse endnu ingen har giattet. Lukket eller Laasen bliver hos den, ligesom hos de fleste Arkearter bedækket af en sort mosseagtig Hud, paa det at der ikke skal falde nogen Sand eller Stene der igiennem, og at Laasens Tillukning, og de mange Laasetænder, som gribe giensidig ind i hverandre, ikke derved skal forhindres. Ved nogle ostindiske Arkearter er altid den ene Skal ved Randen større end den anden.

XXVI. Ostrea pleuronectes Linnei, Compasmuskelen, forstaaer den Kunst, at fremstykke sin Skal ovenpaa Vandet som en Piiil, ved en ge-
svinde Sammenklappen med samme.

XXVII. Anomia craniolaris bærer indvendig et tydeligt Billede af et Dødningshoved. Den salige Conferentsraad Müller lærer os i hans Zoologia danica at have opdaget en Anomie i det norske Hav, Nordsøen, hvis Indvaaner ligner en Haarlok, og har selvsamme Figur som en Haarlok. Skalleene af Anomia placenta blive hyppig brugte af Chinejerne i Stedet for Binduesglas.

XXVIII. Mytilus lithophagus besidder den Færdighed, med sine tynde og fiære Skalle at udhule den haardeste Marmor- og Caralsteen, hvorpaa jeg for Selskabet kan fremlægge nogle af de tydeligste Prover, som visselig fortien vor største Beundring. Den berømte Greve Bohadsch forsikrer endog

at have fundet Porphyr- og Granit-S auser ved Puteoli, som af denne Steens-
gnaverart ere blevne hen dte og giennemborede.

3 Mytilo Margaritifero blive ofte de pr egtigste Perler fundne. Af
dens Laases sorte beenagtige steenhaarde Baand bliver Paafuglens Steen (La-
pis pavonius Linnei) tilberedet.

Af den ost- og vestindiske Mytilo Modiolo fremrager saadan en Byllus,
som er silkeagtig og kan spindes ligesom Silke.

XXIX, Af hver Silkemussel udh anger ligeledes en Silkeduff eller
Knippe. — Emittit Barbam byllinam, skriver Linne. I Italien, for-
nemmelig i Neapolis og Sicilien, bliver af saadant Silke forf rdiget alleslags
T ier, is r Str mper og Vanter.

XXX. Enhver Chiton bestaaer af siensynlige Ledemode. Udaf Bes-
boerens Mund fremrager en Tubulus eller liden Proboscis.

XXXI. Lepodes besidde allesammen saadant et Fangen t, hvormed de
paa det hastigste og kunstigste pleie at fiske Infusionsdyrene til deres Fode.

XXXII. De mangeskallede Pholader vide at udhule sig en Baaning i
Stene og Klipper, og Pholas pusillus, Tr e-Pholaden, som er saa meget
farlig for vore ostindiske Skibe, pleier at tilberede sin Bolig i Tr e, og derved
at anrette en stor  delaggelse i Skibsplankerne.

